

Mind and Life/ Νους και Ζωή

Orly R. Shenker

Περίληψη

Είναι ευρέως γνωστό, ότι η Αριστοτελική έννοια της *ψυχής* (soul) είναι συνδεδεμένη με τη ζωή (life), δηλαδή με τη διάκριση του έμψυχου από το άψυχο, καθώς επίσης και με την έννοια του νου (mind), δηλαδή με όλα όσα σχετίζονται με τη νόηση (mental), συμπεριλαμβανομένης όχι μόνον της έννοιας της αισθητηριακής αντίληψης (perception), αλλά και της σκέψης (thought). Μέσα σ'ένα μεγάλο μέρος του Αριστοτελικού έργου έχει κανείς την εντύπωση, ότι ο νοῦς μπορεί να γίνει κατανοητός με βιολογικούς όρους, ωστόσο, σε ορισμένα σημεία κάνει ο φιλόσοφος σαφές, ότι οι νοητικές ικανότητες (ή δυνάμεις /powers) είναι κάτι το διαφορετικό από τις υπόλοιπες: δεν είναι, υπό μία έννοια, μέρος του σώματος. Τα επιχειρήματα σχετικά με την άποψη αυτή δεν είναι σαφή. Στο διάστημα των δύο και πλέον χιλιετιών από τότε, οι φιλόσοφοι έχουν ασχοληθεί με το πρόβλημα της σχέσης «νου-σώματος» (mind-body), θέτοντας το ερώτημα, κατά πόσο το νοητικό (mental) είναι φυσικό και συχνά, η αρχή της σύγχρονης σκέψης σχετικά με το ζήτημα αυτό τοποθετείται στο επιχειρήμα του Descartes, το οποίο υποστηρίζει τον δυισμό σώματος-πνεύματος (mind-body). Η σύγχρονη φιλοσοφία, όπως και η επιστήμη, παρουσιάζουν κάποιες νέες ιδέες και σημαντικά δεδομένα, τα οποία προάγουν περαιτέρω το πεδίο της έρευνας πάνω στο θέμα αυτό. Ωστόσο, ακόμη και στη σύγχρονη σκέψη η σύνδεση ζωής και νου παραμένει αμφιλεγόμενη και προβληματική. Στην ομιλία μου αυτή θα παρουσιάσω μερικές από τις κυρίαρχες φιλοσοφικές και επιστημονικές απόψεις σχετικά με το ερώτημα, εάν το νοητικό (mental) στοιχείο θα πρέπει να συνδεθεί με τη ζωή, ή αν το νοητικό μπορεί να υπάρξει ακόμη και σε άψυχα αντικείμενα. Θα δείξω ότι η σύνδεση μεταξύ ζωής και νου παραμένει ασαφής ακόμη και στη σύγχρονη φιλοσοφία και επιστήμη. Θα μ' ενδιέφερε στη συνέχεια να συζητήσουμε, εάν κάποιες από τις ιδέες αυτές μπορούν να παραλληλιστούν με ιδέες της Αριστοτελικής σκέψης, παρά τις εννοιολογικές διαφορές που χωρίζουν τα γενικά μεταφυσικά τους πλαίσια.